

Verklaring van termen en afkortingen

Hoofdstuk 13

Inge Somhorst, Kor Raangs, Eef Arnolds & Roeland Enzlin

In dit hoofdstuk wordt een lijst gegeven van in deze atlas gebruikte vaktermen en afkortingen met hun betekenis. Ze zijn gerangschikt in alfabetische volgorde. *Cursief* gedrukte woorden in de omschrijvingen zijn ook als begrippen in de lijst opgenomen.

acidofiel: met een voorkeur voor zure bodems.

amplitudo (amplitude): reikwijdte, hier gebruikt voor de ecologische reikwijdte van een soort, bijvoorbeeld een wijde of nauwe ecologische amplitudo; ook wel aangeduid als ecologische *range*.

amyloid: onder de microscoop blauw, grijs tot violet wordend in *Melzer's reagens*, bijvoorbeeld de *ascustop*, sporewand, *sporenornamentatie*. Vergelijk ook *dextrinoid*.

anamorf: stadium van een *ascomyceet* of *basidiomyceet* dat alleen ongeslachtelijke sporen produceert; ook wel *imperfect stadium* genoemd.

apiculus: klein uitsteeksel nabij de basis van de spore waarmee de spore aan een *sterigme* vast zit.

apothecium: schijf- of bekervormig vruchtlichaam van *ascomyceten* waarbij het *hymenium* zich aan de bovenkant bevindt.

arthrospore: ongeslachtelijke spore die in rijen ontstaat door fragmentatie van *hyfen*.

ascospore: geslachtelijke spore van een *ascomyceet*, gevormd binnenin een *ascus*.

ascomyceet: (meervoud *ascomyceten*): paddenstoel waarbij de geslachtelijke sporen in een *ascus* gevormd worden. Ascomyceten vormen de grootste groep binnen de schimmels (*fungi*).

ascootje: informele aanduiding van een kleine *ascomyceet*.

ascus (meervoud *asci*): een cel waarin de geslachtelijke sporen van *ascomyceten* gevormd worden, meestal acht per *ascus*. De sporen komen meestal vrij via een porie of klepje (*operculum*) aan de top van de *ascus*.

associatie: in de vegetatiekunde een basale rang van plantengemeenschappen (te vergelijken met de rang van soort in de *taxonomie*) met een karakteristieke soortensamenstelling, één of meer *kensoorten* en een bepaalde structuur.

atlasbestand: zie *Drenthe-bestand*.

atlasblok: blok van 5x5 kilometer op de topografische kaart, ook genoemd uurhok, gekarakteriseerd door Amersfoort-coördinaten eindigend met een 0 of een 5. Zie ook hoofdstuk 3.

atlasperiode: periode van 1999-2010 waarin de paddenstoelen in Drenthe planmatig zijn gekarteerd ten behoeve van de publicatie van deze atlas. Zie ook hoofdstuk 3.

basidiomyceet: paddenstoel waarbij de geslachtelijke sporen op een *basidium* gevormd worden. Basidiomyceten vormen na de *ascomyceten* de grootste groep binnen de schimmels (*fungi*) en vormen het grootste deel van de *macrofungi*.

basidiospore: geslachtelijke spore van een *basidiomyceet*, gevormd aan de top van een *basidium*.

basidium: een cel waarop de geslachtelijke sporen van *basidiomyceten* gevormd worden, meestal op kleine uitsteeksel (*sterigmen*) aan de top en vier per *basidium*.

basofiel: met een voorkeur voor basenrijke bodems, vaak tevens *calcifiel*.

basale hyfen of *basishyfen*: de hyfen die tegen het substraat aan liggen bij *korstzwammen*.

bekerzwam: *ascomyceet* behorend tot de *taxonomisch-morfologische groep* van de pezizoïde *fungi*, vaak met beker- tot schotelvormige *apotheciën* met daarin *asci* die aan de top een dekseltje (*operculum*) bezitten dat openklapt op het moment dat de sporen vrij komen.

biotroof: parasitaire leefwijze, waarbij een organisme zijn koolstof en energie onttrekt aan een ander levend organisme

BSW: Biologisch Station Wijster.

buikzwam: paddenstoel behorend tot de *basidiomyceten*, waarbij de *basidiën* en sporen gevormd worden binnenin min of meer bolvormige vruchtlichamen, dus zonder *hymenium*.

buisjeszwam: paddenstoel met een *hymenium* bestaande uit buisjes die uitmonden in ronde of hoekige poriën.

calcifiel: met een voorkeur voor kalkhoudende tot kalkrijke bodems.

caulocystide: *cystide* op de steel van een paddenstoel.

cheilocystide: *cystide* op de *lamelsnede* bij *plaatjeszwammen* of bij boleten aan de rand van een buisje.

chlamydo-spore: ongeslachtelijke, eencellige, dikwandige spore, gevormd wordt door modificatie van een *hyfe*, vaak aangelegd om een ongunstige periode te overleven (rustspore).

chryso-cystide: *cystide* met binnenin één of meer klonten of korrels van een lichtbrekende substantie die van nature geel zijn of geel verkleuren in alkalische oplossingen en vaak blauw kleuren in *katoenblauw*.

conidiën: ongeslachtelijke, dunwandige sporen, die meestal ontstaan door afsnoering aan het uiteinde van een gespecialiseerde *hyfe*, vaak op karakteristieke conidiëndragers.

cortina: partieel *velum* tussen steel en hoedrand, bestaande uit spinnenwebachtige draden, voorkomend bij enkele geslachten van *plaatjeszwammen*.

cyanofiel: blauwe verkleuring van weefsel in *katoenblauw*.

cystide: gedifferentieerde, steriele cel met een karakteristieke vorm en/of inhoud in het *hymenium* of op de oppervlakte van het vruchtlichaam.

demarcatieline: donkere lijn in het substraat (hout of bladeren) die ontstaat op het grensvlak van twee concurrerende *mycelia*, zowel van dezelfde als van een andere soort paddenstoel. Zie ook hoofdstuk 1.

dextrinoïd: onder de microscoop rood tot roodbruin wordend in *Melzer's reagens*, bijvoorbeeld de *ascustop*, sporenwand, *sporenornamentatie*. Vergelijk ook *amyloïd*.

differentiërende soort: in de vegetatiekunde een soort die meer voorkomt in een bepaald vegetatietype dan in andere, daarmee verwante typen, maar er niet een duidelijk optimum heeft.

drabbelkoekstructuur: een luchtige structuur van dooreengevlochten hyfenbundels bij korstzwammen, met een goede loop in het veld zichtbaar.

Drenthe-bestand: Het waarnemingenbestand van paddenstoelen in Drenthe, bijgehouden en beheerd door de Paddenstoelen Werkgroep Drenthe. Zie ook *NMV-bestand*.

echinocysten: kleine, bolvormige tot elliptische cellen aan hyfen, waarvan de oppervlakte voorzien is van stekeltjes.

ecocode: gestandaardiseerde code voor het aangeven van het habitat, substraat en het geassocieerde organisme van een paddenstoel, opgenomen in de *standaardlijst* van paddenstoelen.

ectomycorrhiza: vorm van *mycorrhiza*, waarbij de schimmel als een kous een laag *hyfen* om de plantwortel vormt. De uiteinden van deze hyfen dringen door tussen de cellen van de buitenste cellaag van de wortel en wisselen nutriënten uit met de plant. Zie ook hoofdstuk 1.

epibasidiën: opgezwollen uitsteeksels (*sterigmen*) aan de top van een basidium, waarop de sporen worden gevormd.

exosporium: al dan niet gekleurde laag in de sporenwand die vaak de *sporenornamentatie* (wratten of plooiën) vormt, maar die ook glad kan zijn.

fructificatie: de vorming van vruchtlichamen.

fungus (meervoud *fungi*): wetenschappelijke aanduiding voor het Rijk van de schimmels, inclusief alle paddenstoelen. Zie ook hoofdstuk 1.

geëxponeerd: onbeschadwd en blootgesteld aan weer en wind (van standplaats).

geïncrusteerd pigment: zie *incrusterend pigment*.

gesepteerd: voorzien van dwarswandjes of *septen*, gewoonlijk gebruikt met betrekking tot *hyfen*.

gesp: zijdelings uitstulping aan de *hyfe* ter hoogte van een dwarswand (*septum*) tussen twee cellen.

gloeocystide: *cystide* met een olieachtige, vaak lichtbrekende celinhoud, soms ook met een kristallijne structuur.

Hab.: afkorting in statusgegevens bij soorten voor habitat, het milieu- of vegetatietype waarin een soort aangetroffen wordt, gebaseerd op waarnemingen met een *ecocode*, bijvoorbeeld elzenbroekbos of bemest grasland.

herb.: afkorting voor *herbariumcollectie* in de soortbeschrijvingen; herb. BSW: herbarium Biologisch Station Wijster; herb. L: Nationaal Herbarium Leiden.

herbariumcollectie: geconserveerd (meestal gedroogd) materiaal van een plant of paddenstoel, voorzien van gegevens over de vindplaats.

holotype: geconserveerde collectie waarop de oorspronkelijke beschrijving van een *taxon* berust en dat door de auteur zelf als zodanig is aangewezen. Zie ook *type*.

hygrofaan: opvallend van kleur veranderend (meestal lichter wordend) bij opdrogen. Meestal gebruikt in verband met de hoed van *plaatjeszwammen*.

hymenium: laag van één cel dikte aan (een deel van) de buitenkant van een vruchtlichaam waarin de geslachtelijke sporen worden gevormd, ook wel kiemvlies genoemd. Bij *basidiomyceten* bevat het hymenium de *basidiën*, vaak gemengd met gespecialiseerde steriele cellen, de *cystiden*. Bij *ascomyeten* bevat het hymenium de *asci*, vaak gemengd met steriele *parafysen*.

hyfe: cel van een schimmel. Hyfen zijn vaak draadvormig en voorzien van dwarswandjes (*septen*). Ze vormen de bouwstenen van het mycelium en vruchtlichamen.

imperfect stadium: ongeslachtelijk stadium van een *fungus* (zie ook *anamorf*).

incrusterend pigment: pigment gelokaliseerd aan de buitenzijde van de wand van *hyfen* of *cystiden*, meestal pas zichtbaar bij grote vergroting (1000x) in de vorm van korreltjes of dwarsbandjes (incrustaties).

in strikte zin: zie *sensu stricto*.

in wijde zin: zie *sensu lato*.

intracellulair pigment: pigment gelokaliseerd binnen in cellen, bijvoorbeeld *hyfen*, in vacuoles of cytoplasma, diffuus of als korreltjes zichtbaar.

isodiametrisch: even lang als breed; gebruikt om de vorm van de sporen bij sommige satijnzwammen (*Entoloma*) aan te duiden.

katoenblauw: oplossing van katoenblauw in melkzuur, verantwoordelijk voor een cyanofiele reactie bij sommige soorten: een sterke blauwe verkleuring van de wanden van *hyfen* en sporen, soms ook van de inhoud van cellen, bijvoorbeeld bij *chryso-cystiden*.

kensoort: in de vegetatiekunde een soort die meer voorkomt in een bepaald vegetatietype dan in alle andere typen van gelijke rang en daar dus een duidelijk optimum heeft.

kiempore (ook wel *pore*): dunne plek in de sporenwand, meestal nabij de top, waardoor bij kieming de eerste *hyfe* naar buiten groeit; aanwezig bij sommige basidiomyceten.

kiemspleet: dunne spleetvormige plek in de sporenwand, meestal in de lengterichting georiënteerd, waardoor de kiemende *hyfe* naar buiten groeit; aanwezig bij sommige ascomyceten.

kilometerhok: een met rasterlijnen aangeduid vak van 1x1 kilometer op de topografische kaart.

korstzwam: *basidiomycete* met een korstvormig of vliezig vruchtlichaam dat met de rugzijde geheel of grotendeels aan het substraat is vastgehecht (*resupinaat*), met aan de buitenzijde een glad tot geplooid *hymenium*, zonder poriën of plaatjes.

lamelsnede: de rand van een lamel of plaatje bij de *plaatjeszwammen*.

loculoascomyceten: groep *ascomyceten* waarbij de *asci* gevormd worden in een *pseudothecium*: een holte in een dichte laag zwarte

hyfen (stroma), zonder vorming van een speciale wand in de holte.

macrofungus (meervoud *macrofungi*): schimmel die vruchtlichamen produceert die met het blote oog goed zichtbaar zijn, doorgaans groter dan 1 mm. De begrenzing ten opzichte van *microfungi* is arbitrair en aan veranderingen onderhevig. Zie ook hoofdstuk 1.

Melzer's reagens: oplossing van jodium en kaliumjodide in chloraalhydraat, gebruikt voor het testen van een *amyloïde* of *dextrinoïde* reactie van delen van paddenstoelen onder de microscoop.

membraneus: dunvliesig, vlak en zacht (bij vruchtlichamen van korstzwammen)

meruloïd: *hymenium* bij *korstzwammen* met min of meer onregelmatige plooiën, soms overgaand in wijde, ondiepe gaatjes, zoals bij de Spekzwoerdzwam (*Phlebia tremellosa*, voorheen *Merulius*).

microfungus (meervoud *microfungi*): schimmel die vruchtlichamen produceert die met het blote oog moeilijk of niet zichtbaar zijn, doorgaans kleiner dan 1 mm. De begrenzing ten opzichte van *macrofungi* is arbitrair en aan veranderingen onderhevig. Zie ook hoofdstuk 1.

moleculaire kenmerken: kenmerken ontleend aan de analyse van erfelijk materiaal (DNA, RNA) in een organisme.

moleculaire taxonomie: *taxonomie* op basis van *moleculaire kenmerken*.

mycelium: netwerk van vegetatieve *hyfen* van een schimmel die het substraat doorgroeit, ook wel *zwamvlok* genoemd. Onder gunstige omstandigheden kunnen hieraan *vruchtlichamen* gevormd worden. Zie ook hoofdstuk 1.

mycologie: de studie van paddenstoelen en schimmels.

mycorrhiza: symbiotische relatie tussen een schimmel en een plant waarbij de *schimmelhyfen* tussen of in de cellen van de plantenwortels doordringen en er uitwisseling van voedingsstoffen plaatsvindt. Zie ook hoofdstuk 1.

mycosociologie: wetenschappelijke studie van de samenstelling van de *mycoflora* in bepaalde vegetatietypen met behulp van vaste proefvlakken.

necrotroof: leefwijze van organismen die zich aanvankelijk voeden met levend organisch materiaal ten koste van de gastheer of waardplant, maar na hun dood *saprotroof* verder kunnen leven op de resten daarvan. Zie ook hoofdstuk 1.

NMV: Nederlandse Mycologische Vereniging, vereniging voor de studie van paddenstoelen in Nederland.

NMV-bestand: Het waarnemingenbestand van paddenstoelen in Nederland, bijgehouden en beheerd door de Werkgroep Paddenstoelenkartering van de Nederlandse Mycologische Vereniging. Het *Drenthe-bestand* omvat het deel van de waarnemingen in de provincie Drenthe, in een schaduwbestand beheerd en geactualiseerd door de Paddenstoelen Werkgroep Drenthe. Zie ook *Drenthe-bestand*.

nomenclatuur: wetenschappelijke naamgeving van paddenstoelen, gebaseerd op een uitgebreide regelgeving, vastgelegd in de 'International code of botanical nomenclature'.

olieimmersie: sterke microscopische vergroting van circa 1000 maal, te bereiken door het aanbrengen van een druppel immersieolie tussen het preparaat onder een dekglasje en de microscoplen.

OPN 1995: de publicatie 'Overzicht van de paddenstoelen in Nederland' (Arnolds et al., 1995); zie ook *Overzicht*.

Org.: afkorting in statusgegevens bij soorten voor het organisme waarmee vruchtlichamen geassocieerd zijn, gebaseerd op waarnemingen met een *ecocode*, bijvoorbeeld bij Beuk of op levend veenmos.

ornamentatie: aanduiding voor de 'versiering' van microscopische structuren, in het bijzonder van sporen, met wratjes, stekels, richels

en dergelijke.

ostiole: opening aan de top van een *perithecium* waardoor de sporen vrijkomen.

Overzicht: de publicatie 'Overzicht van de paddenstoelen in Nederland' (Arnolds et al., 1995), waarin alle soorten inheemse *macrofungi* worden genoemd met gegevens over verspreiding en ecologie.

paddenstoelenmeetnet: meetnet voor het monitoren van de aantallen van bepaalde geselecteerde paddenstoelen in vaste proefvlakken (meetpunten), verspreid over het land; onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Zie ook hoofdstuk 1, 4.

parafyse: vaak draadachtig, steriel element tussen de *asci* in het *hymenium* van *ascomycten*.

parasitair: leefwijze van organismen die zich voeden met levend organisch materiaal ten koste van de gastheer of waardplant. Zie ook hoofdstuk 1.

perfect stadium: geslachtelijk stadium van een *fungus* (zie ook *teleomorfi*).

Per.: *periodiciteit*, zie aldaar.

periodiciteit (afkorting in statusgegevens bij soorten 'Per.'): het verschijnen van vruchtlichamen in een bepaald gedeelte van het jaar. Zie ook hoofdstuk 1.

perithecium: Kleine, bol- of peervormige vruchtlichaampjes van *ascomycten*, waarbinnen zich *asci* bevinden waarin de geslachtelijke sporen gevormd worden, die door een porie (*ostiole*) naar buiten komen.

pileocystide: *cystide* op de hoed van een *plaatjeszwam*.

plaatjeszwam: paddenstoel met een *hymenium* bestaande uit radiaal verlopende plaatjes of lamellen.

pleurocystide: *cystide* op het vlak van een lamel of buisje (vergelijk *cheilocystide*).

pore: zie *kiempore*.

potklei: zware, compacte klei, ontstaan door het verspoelen van fijne deeltjes uit keileem. Zie ook hoofdstuk 5.

pseudothecium: zie *Loculoascomycten*.

pycnië: een min of meer gesloten, holle, vaak flesvormige ruimte waarin ongeslachtelijke sporen (*conidië*) worden gevormd (bij *anamorfe* stadia van fungi).

PWD: Paddenstoelen Werkgroep Drenthe.

range: zie reikwijdte.

resupinaat: groeiwijze van een vruchtlichaam, plat aangehecht aan het substraat met het *hymenium* aan de buitenzijde (zie ook *korstzwam*).

rhizoïd: myceliumstreng bestaande uit vervlochten *hyfen* en daardoor met het blote oog zichtbaar, meestal aan de rand van het vruchtlichaam van korstzwammen.

rhizomorf: dikke, op wortels gelijkende myceliumstreng, meestal aan de voet van *plaatjeszwammen*, bijvoorbeeld honingzwammen (*Armillaria* spp.). Zie ook hoofdstuk 1.

RL08: afkorting in statusgegevens bij soorten voor de plaats op de *Rode Lijst* van paddenstoelen in Nederland van 2008 (Arnolds & Veerkamp, 2008).

Rode Lijst: lijst van organismen die in hun voortbestaan in meerdere of mindere mate bedreigd worden door het zeldzame voorkomen of een tendens tot achteruitgang, voor paddenstoelen in Nederland het meest recent vastgesteld door de voormalige minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid op grond van een publicatie van Arnolds & Veerkamp (2008). Zie ook hoofdstuk 4.

saprotroof: leefwijze van organismen die zich voeden met dood organisch materiaal en daardoor bijdragen aan de afbraak hiervan.

schijfzwam: *ascomyceet* behorend tot de *taxonomisch-morfologische groep* van de helotioïde fungi (zie hoofdstuk 1), meestal met schijfvormige *apothecië*n met daarin *asci* die aan de top een pore

bezitten waardoor de sporen vrij komen.

sclerotium: compact, meestal hard, door het mycelium gevormd ruststadium van een fungus waaruit vruchtlichamen kunnen ontspruiten.

secundaire sporen: sporen die gevormd worden door kieming of afsnoering van een rijpe geslachtelijke spore; meestal bij *trilzwammen*, soms bij *ascomyceten*.

sensu lato: in brede of wijde zin; dat wil zeggen behorend tot een complex van gewoonlijk moeilijk te onderscheiden soorten, waarbij in het midden wordt gelaten of niet uitgezocht is welke soort precies bedoeld wordt, bijvoorbeeld Honingzwam in wijde zin (*Armillaria mellea* sensu lato).

sensu stricto: in strikte zin; dat wil zeggen een bepaalde, nauw gedefinieerde soort binnen een soortencomplex (zie *sensu lato*), in de praktijk gebruikt om te benadrukken dat niet het complex wordt bedoeld, bijvoorbeeld Echte Honingzwam (*Armillaria mellea* sensu stricto).

septum (meervoud *septen*): scheidingswandje tussen twee cellen.

seta (meervoud *setae*): dikwandige, stijve, puntige, haarvormige *cystide*, vaak met een gekleurde wand.

standaardlijst: systematische lijst van alle in Nederland voorkomende paddenstoelen volgens de op dat moment aanvaarde taxonomische opvattingen en *nomenclatuur*, tot nu toe verschenen in drie versies (Arnolds, 1984; Arnolds et al., 1995 en Arnolds & Van den Berg, 2013).

steeltjeszwam: *basidiomyceet*, zie aldaar.

stekelzwam: paddenstoel met een *hymenium* bestaande uit spitse stekeltjes.

sterigme (meervoud *sterigmen* of *sterigmata*): klein, toegespitst uitgroei aan de top van een *basidium* waarop de sporen gevormd worden, meestal vier per *basidium*.

streeplijst: lijst met afgekorte namen van veel voorkomende paddenstoelensorten voor gebruik in het veld om de in een bepaald gebied voorkomende soorten op uniforme wijze te noteren ('aan te strepen').

stroma: zwarte, dichte laag van *hyfen* bij *ascomyceten* waarop of waarin vruchtlichamen kunnen ontstaan in de vorm van *peritheciën*, *pseudotheciën* of *apotheciën*.

Sub.: afkorting in statusgegevens bij soorten voor het substraat waarop vruchtlichamen zijn aangetroffen, gebaseerd op waarnemingen met een *ecocode*, bijvoorbeeld op dood hout of op strooisel.

subassociatie: eenheid in de vegetatiekunde beneden de rang van *associatie*, gekenmerkt door één of meer *differentiërende soorten*.

subgenus: ondergeslacht.

subhymenium: weefsel van *hyfen* direct onder het *hymenium*.

subiculum: een min of meer dichte, villige laag *hyfen* op het *substraat*, waaruit vruchtlichamen kunnen ontstaan.

substraat: het materiaal waarop fungi groeien en waarop ze meestal ook hun vruchtlichamen ontwikkelen, bijvoorbeeld hout, mest.

symbiose: samenleving van organismen uit verschillende taxonomische groepen, bijvoorbeeld tussen planten en fungi in *mycorrhiza*. Zie ook hoofdstuk 1.

taxon (meervoud *taxa*): groep van willekeurige rang in het classificatiesysteem van organismen, bijvoorbeeld orde, familie, geslacht, soort en variëteit.

taxonomie: wetenschap van de ordening en classificatie van organismen in een formeel hiërarchisch systeem.

taxonomisch-morfologische groep: groep paddenstoelen die onderscheiden wordt op grond van een combinatie van *taxonomische* en *morfologische* (uiterlijke) kenmerken. Zie ook hoofdstuk 1.

teleomorf: stadium van een *ascomyceet* of *basidiomyceet* dat

geslachtelijke sporen (*ascosporen* of *basidiosporen*) produceert; ook wel *perfect stadium* genoemd.

trama: het weefsel van *hyfen* waaruit het vlees van vruchtlichamen is opgebouwd.

trendklasse: klasse waarmee de toename of afname van een paddenstoelensort in Drenthe kwantitatief wordt aangegeven op grond van het aantal kilometerhokken vóór en na 1999.

trilzwam: soort van een groep *basidiomyceten*, de trilzwammen (phragmobasidiomyceten of heterobasidiomyceten), die gekenmerkt wordt door overlans of dwars *gesepteerde basidiën*; de vruchtlichamen hebben vaak een gelatineuze consistentie.

typelocatie: plaats waar typemateriaal van een *taxon* is verzameld.

type(materiaal): materiaal (collectie, afbeelding of beschrijving) op basis waarvan een *taxon* is beschreven en dat als zodanig is aangewezen. Zie ook hoofdstuk 10.

umbo: stompe bult of bultje in het centrum van de hoed van een paddenstoel.

utriform: vorm van *cystiden* waarbij de hals tenminste zo breed is als de helft van de breedte van de buik.

veenkoloniën: voormalige hoogveengebieden in Drenthe die zijn afgegraven en nu grotendeels als cultuurland in gebruik zijn.

velipellis: dunne laag *hyfen* op de hoed, afkomstig van het *velum*, die vervlochten zijn met *hyfen* van de hoedhuid, met name aanwezig bij sommige vezelkoppen (*Inocybe*).

velum: vliezig of draderig weefsel van *hyfen* dat het gehele vruchtlichaam of delen daarvan omgeeft tijdens de ontwikkeling van sommige *plaatjeszwammen* en boleten; in volgroeide vruchtlichamen vaak resten achterlatend in de vorm van vezeltjes, vlokken of plakjes op de hoed, franje aan de hoedrand en/of een vliezige of vezelige ring op de steel.

verbond: in de vegetatiekunde een rang van plantengemeenschappen boven de rang van *associaties* (te vergelijken met de rang van geslacht in de *taxonomie*) met een karakteristieke soortensamenstelling, één of meer *kensoorten* en een bepaalde structuur.

vlucht: bij paddenstoelen een periode van sterke *fructificatie* van een *mycelium* of een soort, gevolgd door een pauze en eventueel een nieuwe vlucht.

waarnemerseffect: vertekening van verspreidingspatronen van soorten, veroorzaakt door waarnemers, bijvoorbeeld doordat bepaalde gebieden veel vaker bezocht worden dan andere, doordat kennis en ervaring van de waarnemers regionaal verschilt en van invloed is op het al of niet herkennen van soorten en doordat sommige waarnemers gericht zoeken naar bepaalde soorten of soortgroepen, zodat het lijkt of die soorten in bepaalde gebieden geconcentreerd zijn. Zie ook hoofdstuk 3.

wondparasiet: parasiet, die een gezonde boom kan infecteren als deze beschadigd wordt, bijvoorbeeld door het afbreken of snoeien van een grote tak of bastwonden als gevolg van aanrijdingen of blikseminslag. Zie ook hoofdstuk 1.

WPN: Werkgroep Paddenstoelenkartering Nederland; de werkgroep binnen de Nederlandse Mycologische Vereniging die de landelijke kartering organiseert en coördineert.

zakjeszwam: *ascomyceet*, zie aldaar.

wakteparasiet: parasiet, die zijn gastheer pas kan infecteren als deze verzwakt is, bijvoorbeeld na verwondingen, extreme weersomstandigheden of bij ongunstige groeiomstandigheden, zoals te weinig licht onder een hogere boomlaag. Zie ook hoofdstuk 1.

zwamvlok: zie *mycelium*.

zygospore: spore gevormd door het versmelten van ongeslachtelijk gevormde sporen, gewoonlijk bedoeld voor het overbruggen van een ongunstige periode.

µm: micron, 1/1000 millimeter.